

Maar in onzen tijd verzamelen niet alleen de woordkunstenaars zelf kloek-klinkende, fel-fluitende, scherp-snerpende woorden. Ook anderen doen dat om andere redenen methodiek; doch daarom niet zonder hartstocht. Zij letten niet op de kracht van het woord alleen; zij willen volledigheid. Zij hebben het temperament van den echten verzamelaar. Evenals de lepidopteroloog maar onverdroten zooveel mogelijk vlinders opprikt, mooi en leelijk, en ze rangschikt niet naar kleurenrijkdom, niet met het doel een schitterend kapellenveld te krijgen, maar soort bij soort, wetenschappelijk precies, zoo doet de woordverzamelaar ook zijn werk. Maar geloof niet dat die tweeërlei geleerden hun bezigheid droog en saai vinden of zonder eenigen hartstocht verrichten. Het tegendeel is waar. Iemand als Dr. Boekenoogen heeft veel liefde voor zijn vak en veel temperament. Hij moet verzamelen. Het noodlot dwingt hem er toe. Hij is de Don Juan van het woord. Duizend-en-één is voor hem maar een schrale oogst. En hij weet dat hij nooit compleet kan wezen, dat hij nooit zelfs alle verzamelde woorden kan kennen zooals hij ze zou willen kennen: in alle vormen en beteekenissen. Opgeprikte kapellen zijn maar doode dingen. Het woord blijft leven. . . . als een kameleon. Het verwisselt van kleur naar zijn omgeving. Wie zegt „*Woord*” zegt „*Metamorfoze*”. Een „*Idioticon*” is een onafzienbaar veld vol levende wezens en hij, die ze daar bijeen gebracht heeft, moet zich telkens angstig afvragen of hij geen tweelingbroeders heeft gescheiden en geen ongelijke paren heeft vereenigd.

* * *

Het boek begint met een Voorbericht, waarin ons wordt verklaard waarom de fonetische spelling niet is gevolgd. Dan krijgen we een opstel over de Volkstaal in Noord-Holland, gevolgd door een zeer mooie, diepgaande studie over de Volkstaal in de Zaanstreek. Hoewel geen geleerde, mag ik dit zeggen omdat ik die Zaanse volkstaal ken van mijn jongensjaren en ik den schrijver slechts mijn bewondering kan betuigen voor de volstreckte juistheid zijner opmerkingen,

Nu komen aardige proeven van het dialect uit de Zaanse dorpen, Jisp, Oostzaan, Wijde-Wormer en Assendelft. En dan een grondige studie van de eigennamen, alles besloten met een opgave der bronnen, waaruit de nauwgezette bewerker heeft geput. Dit een en ander voert ons tot pagina CLIII. Eindelijk krijgen wij het idioticon van 1367 bladzijden over twee kolommen bedrukt, waarin we ongeveer vijftig duizend woorden vinden vermeld en verklaard.

Natuurlijk zijn er geen vijftig duizend woorden, die uitsluitend aan de Zaanstreek worden gebruikt en nergens anders; ook zijn er meer dan zooveel, die aan de Zaan zoowel als elders worden gebezigd. De schrijver heeft alle woorden vermeld, die aan de Zaan een bijzondere beteekenis hebben en alle dialect-woorden, die de Zaanse Volkstaal gemeen heeft met andere dialecten.

Een groote plaats nemen in de speciale technische termen. De bewoners der Zaanstreek met al die molens, zagerijen, stijfselabrieken, sloopstimmerwerven enz. enz. enz. hebben woorden gemaakt bij tientallen, voor zaken die bij hen